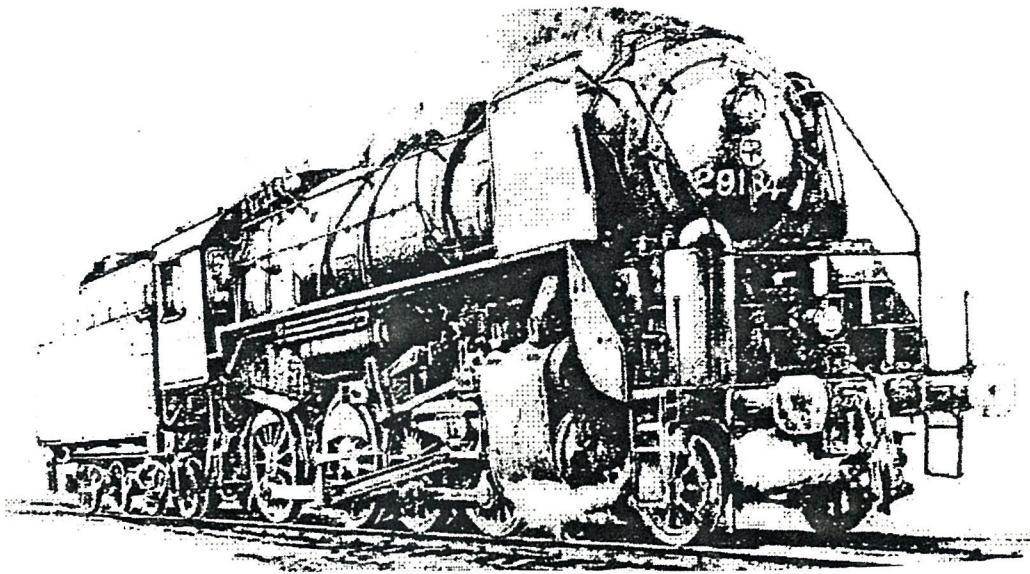

T R E I N E N T R A M

in de geschiedenis

van

E R P E - M E R E

Tentoonstelling van 11 tot 18 september 1994
in het station van

B U R S T

C A T A L O G U S

Heemkundige kring van Erpe-Mere v.z.w.

C
3
8
0
0

TENTOONSTELLING

11 - 18 september 1994

TREIN

en

TRAM

in de geschiedenis

van

Erpe-Mere

Spoorlijn 82 in het vizier

Op 18 september 1994 wordt een stoomtrein ingezet op het traject Aalst - Burst, d.w.z. op de spoorlijn 82. De tentoonstelling begint daarom met een overzichtsplan van die spoorverbinding. Rond het plan zijn enkele foto's geschikt van herkenningspunten tussen de eindstations :

- stopplaats "Vijfhuizen" Erpe
- stopplaats Erpe-Mere
- stopplaats Bambrugge
- brugje over de Molenbeek (Erpe)
- brug aan de buurtweg "Vondelbrug" (Mere)
- brug van de lijn 50 A (Erpe)
- wachtershuis in de Kattelinnestraat (Erpe)
- wachtershuis in de Kraaineststraat (Erpe)

(NMBS-DG en DHK)

Burst : eerste station in Erpe-Mere

Het vak Oudenaarde - Denderleeuw van de spoorlijn 89 werd op 14 december 1868 opengesteld voor het verkeer. In Burst werd meteen een station voorzien.

- Onderrichting i.v.m. de openstelling van het vak Oudenaarde - Denderleeuw. (Verzameling "Ordres de service" - NMBS-AB)
Op de nieuwe lijn waren stations voorzien in Nederzwalm, Zottegem, Herzele, Burst en Denderleeuw.
- Planzicht van het oude station (NMBS-DG)
- Het oude station langs de zijde van het perron (Foto - NMBS-FB)

Lijn 82 - 118 jaar oud

De spoorlijn 82 kwam - tussen Aalst en Burst - in dienst op 1 juni 1876. De aanloop naar de openstelling volgen we aan de hand van 3 persberichten uit die tijd :

- "De Denderbode" van 8 november 1875 :
" De pryzers gelast met den aenkoop der gronden voor den yzerenweg Antwerpen - Douai, sektion van Aelst naer Burst, hebben deze week hunne werkzaemheden aengevangen"

- "De Denderbode" van 8 augustus 1875 :
 " De werken aen den yzerenweg Antwerpen - Douai, sectie van Aelst naer Burst, worden vlytig voortgezet"
- "De Denderbode" van 28 mei 1876 :
 " De sektion van den yzerenweg Aelst - Burst zal definiti- velyk geopend worden op Donderdag 1 juni aenstaende. Dien dag zal de achtbare heer Beernaert, Minister van Openbare Werken, onze Stad met een bezoek vereeren"
 (SAA)

- Onderrichting i.v.m. de openstelling van lijn 82
 (Verzameling "Ordres de service" - NMBS-AB)

Spoorlijnen 89 en 50 A : twee sfeerbeelden

Behalve de lijn 82 doorkruisen ook de spoorlijnen 89 (Kortrijk - Denderleeuw) en 50 A (Gent - Brussel) de gemeente Erpe-Mere. De eerste werd in 1868 in gebruik genomen, de tweede in 1923. Twee prentkaarten geven ons een sfeerbeeld van de doortocht door onze gemeente :

- Mere-bij-Aalst : Blauwbosch - ijzerenwegbrug over de beek (uitg. Nels)
 Op de foto zien we een paar mensen aan de brug over de Molenbeek en de verbindingsweg van Mere naar Aaigem.
 (AD)

- Erondegem : Brug Nieuwe lijn Brussel - Oostende
 Brug over de lijn 50 A in de Kapelhofstraat t.h.v. de grens- scheiding Erondegem - Ottergem. (VdP)
 De prentkaart draagt de datumstempel 1922; de foto is dus zeker genomen vóór de openstelling van de lijn. Het (enkele) spoor betreft vermoedelijk slechts een werkspoor.

Erpe-Mere : een station wordt een begrip;
de voorloper van een gemeentenaam

Het station van Erpe-Mere werd in gebruik genomen bij het openstellen van de nieuwe lijn 82, d.w.z. in 1876. Het werd deels op het grondgebied van Erpe en deels op dat van Mere gebouwd. De naam Erpe-Mere was er het logische gevolg van. Het station is al geruime tijd afgebroken, maar de NMBS behield er een stopplaats.

- Station Erpe-Mere : schilderij op papier (door mej. Ketels)
 (DBVI)

- Rond Aalst - Erpe-Meire - Statie (uitg. Cornelis, Aalst)
 Prentkaart met datumstempel 1908 (AD)
 In het fotoboekje "Zo was ... Erpe" schrijft Albert D'hoker hierover nog : "... De goederenwagens konden gelost en geladen worden in het goederenstation, parallel met de Statiestraat. Tegenover de ingang van het station lag de herberg met weegbrug: "In de wachtzaal"..."
 De eerste zondag na Sinksen was het Statie-kermis...."
- Erpe - Statie Erpe-Meire (uitg. Nels)
 Prentkaart met datumstempel 1925 (AD)
 Zicht op het station vanaf de Oudenaardsesteenweg.
 Rechts voorbij de overweg zien we het café "A la station - Estaminet", gehouden door E. D'Haens. Daartegenover stond de afspanning Rottiers.
- Erpe - De Statie (uitg. Lauwereys, Erpe)
 Zicht op een deel van het station. Prentkaart uitgegeven na de 2de wereldoorlog. (AD)
- Erpe - De Statie (Foto Beernaert, Lokeren - uitg. Lauwereys, Erpe)
 Zicht op het station langs de zijde van het perron.
 Prentkaart uitgegeven na de tweede wereldoorlog.
- Planzicht van het station (NMBS-DG)

1910 : Bambrugge ijvert voor een stopplaats

Bambrugge bekwam een stopplaats in 1911. Ze werd evenwel na de 1ste wereldoorlog niet heropend en zelfs officieel afgeschaft in 1922. In 1943 werd ze heropend.

- "De Dageraad" van 9 januari 1910 :
 "Er wordt in Bambrugge wederom gesproken over eene halte ..."
- "De Dageraad" van 6 maart 1910 :
 "Wat Bambrugge vraagt is een halte of stilstandpunt ..."
 (SAA)
- Foto's van de huidige stopplaats.

"Vijfhuizen" of "Den Halt" te Erpe : ook een goederenlosplaats ?

De stopplaats aan de Vijfhuizen werd geopend op 1 juli 1899. Tien jaar later werd geijverd voor een goederenlosplaats.

- "De Dageraad" van 16 januari 1910 :
 "Eene koopwarenstatie te Erpe, Vijf-Huizen is van het allergrootste plaatselijk belang ..."

Bruggenbouw

De aanleg van het spoorwegnet vergde de bouw van enkele bruggen in Erpe-Mere, waaronder een aantal monumentale bruggen in metselwerk, vooral op de lijn 50 A. We tonen een 4-tal originele plans :

- Lijn 50 A - brug over de Oudenaardse Ste.

- Lijn 50 A - brug over de lijn 82 - ontwerp uit 1908.
Deze boogbrug werd later vervangen door de huidige brug.
- Lijn 82 - brug over de Molenbeek te Erpe - Plan uit 1927
- Lijn 82 - brug over de buurtweg "Vondelbrug" - Plan uit 1927
(NMBS-DG)

Duitse bevelen in de eerste wereldoorlog

De Duitse bezetter werd in de eerste wereldoorlog geplaagd met o.m. sabotage-daden langs het spoorwegdomein. Bevelen van de kommandantuur in Aalst wijzen erop dat streng werd opgetreden.

- 15 november 1917 : gestolen borden moeten vervangen worden
- 24 april 1918 : wie de spoorwegen doorwoeld om naar koks te zoeken zal gestraft worden
- 22 mei 1918 : spoorwegmisdrijven zullen streng gestraft worden
- 23 juni 1918 : aan de gemeente Mere wordt een dwangsom van 5000 mark opgelegd.
(DHK)

Spoorweg- en postdiensten onder één dak

In 1881 werd een postkantoor ingericht in het station van Erpe-Mere. Spoorweg en post kwamen er onder één dak en een goede samenwerking en verstandhouding waren dus belangrijk.

- "De Denderbode" van 16 oktober 1881 :
"Te rekenen van 23 October aenstaende zullen Postkantoren ingericht zyn te Erpe-Meire en Moorsel ..."
(SAA)
- Gebiedsomschrijvingen van de postkantoren Burst en Erpe-Mere op het einde van de 19de eeuw
(Schetsen uit : L. De Clercq, De landelijke postdienst van het postkantoor Aalst, 1976)

- Brief met postafstempeling "Erpe-Meire" uit 1893
(copie uit voormelde publikatie)
- Stations- en postpersoneel te Erpe-Mere in 1905
Zittend v.l.n.r. : Joannes Vijverman, onderchef; de stations-
chef (Ketels ?), Louis Govaert.
Staande v.l.n.r. : Leo Schockaert, Jean-Baptist Hendrickx,
? , ? , Leo Sienaert, ? , Alfons De Vuyst.
- Stations- en postpersoneel te Erpe-Mere omstreeks 1914
Vooraan v.l.n.r. : Kamiel Van Impe, Alfons De Vuyst, Arthur
Sienaert, Louis Govaert, stationschef Pluymers
Achteraan v.l.n.r. : Gustaaf De Bruecker, Arthur De Pauw, Albert
Ketels, Valerie D'Haens, ? . (DHK)
- De mannen van het vak langs de stoomtrein in Erpe-Mere (mei 1957)
Van links naar rechts : stationschef Jozef Weyns, lader
Marcel Eeckhout, machinist Franciscus Van Keymolen, sto-
ker Camiel Schelfhout. (WW)
- Ook nu : de spoorwegen met een menselijk gelaat (PVW)

Stationschefs

-Lijst van de stationschefs in Burst en Erpe-Mere

De navolgende lijst is het resultaat van een eerste onderzoek

	BURST 14.12.1868 Station 4°kl	ERPE - MERE 01.06.1876 Station 5° kl
1885	Claes LP.E.	Vlaeyen
1890	Vanhauw	Walraedt
1895	Vanhees	Walraedt
1900	Vanhees	Ketels F.A.
1905	Smekens	Ketels F.A.
1910	Dernoncour I.V.	Goedvriendt R.
1914 *	Dernoncour I.V.	Pluymers R.G.
1922 *	Schoon H.J.L.	Verschelden E.F.
1926 *	De Moor J.O.	Vande Kerkhove L.
1930	Holsteyn M.A.	Heynderickx P.I.
1935	Wuyts E.A.	De Moyer R.C.G.
1940	Rotsaert E.E.L. Station 3°kl	Vakaet G.E. (aanhorigheid van Burst)
1954*	Rotsaert E.E.L.	volledige aanhorigheid van station Burst

* De Jaarboeken van 1915 - 1920 - 1945 - 1950 en 1950 ontbreken.

Bron : Annuaire du Ministère des Chemins de Fer, Postes et Télégraphes, Bruxelles.

- doodsprentje stationschef Ketels (Erpe-Mere : 1898 - 1905)
- stationschef Goedvriendt en zijn echtgenote (id., 1906 - 1910)
- stationschef Plyymers (id., 1912 - 1914)

(DB)

Nog openbaar vervoer : de tramlijn Aalst-Oordegem

De tramlijn Aalst-Oordegem werd in 1904 in gebruik genomen. Ze bleef een halve eeuw in dienst, de onderbreking tijdens de oorlog buiten beschouwing gelaten.

- Ontwerp voor de aanleg van de tramverbinding (1898)
Copies uit het plan voor het grondgebied van Erpe en Erondegem.
- Prentkaart "Environs d'Alost, Erpe - L'Arrêt du tram (uitg. Cornelis, Aalst).
Kaart met datumstempel 4.1.1906 (VdP)
De stoomtram aan de Vijfhuizen te Erpe
- Rond Aalst - Erpe. De Vijf Huizen (uitg. Cornelis, Aalst)
Prentkaart met datumstempel 1911 (VdP)
- Uurregeling op de tramlijn in 1950
- 10 mei 1955 : de dieseltram A.R. 241 in de omgeving van de spooroverweg aan de Gentsesteeweg te Erpe
(foto M. Van Witsen, Utrecht)
- 4 juli 1955 : de dieseltram A.R. 246 aan de Vijfhuizen te Erpe
(foto J. Bouwman, Nijmegen)

Persknipsels

Enkele knipsels tonen de belangstelling van de pers voor het openbaar vervoer in het algemeen, voor ongelukken langs het spoor, voor de bezorgdheid om het behoud van de lijn 82 .

Miniatuurtreinen

Een greep uit de verzameling van Julien Boelaert

Lijst van de bruikleengevers

NMBS - DG : NMBS - directie Gent
NMBS - AB : NMBS - archief en bibliotheek Brussel
NMBS - FB : NMBS - Fotografische dienst Brussel
NMBS - M : NMBS - spoorwegmuseum Noordstation Brussel
DHK : documentatiecentrum heemkundige kring Erpe-Mere
SAA : stadsarchief Aalst
AD : Albert D'hoker, Mere
VdP : Valère de Pessemier, Erondegem
DBVI : De Becker - Van Impe, Aalst
PVW : Paul Van Wesemael, Erpe
WW : Wed. J. Weyns, Mere
DB : De Boeck, Erpe

Fotografische verzorging

Hubert Mertens, Aalst